

Αἱ νέαι ἰδεολογίαι εἶναι ἔργον τοῦ νοῦ καὶ ὄχι ἀντανάκλασις τοῦ πραγματικοῦ κόσμου εἰς τὰς ἰδέας τῶν ἀνθρώπων. Βεβαίως τὸ ἀποτέλεσμα μιᾶς σκέψεως ἢ μιᾶς ἰδέας ἐπιθεβαιοῦται μὲ τὴν πρακτικὴν δραστηριότητα τοῦ ἀνθρώπου, ἢτοι μὲ τὴν τεχνικὴν, τοῦτο ὅμως δὲν σημαίνει καθόλου ὅτι ἡ τεχνικὴ παράγει τὸ πνεῦμα, ἢ ὅτι ὑπάρχει ἀντανάκλασις τῶν παραγωγικῶν σχέσεων εἰς τὴν ὄντολογικὴν προβληματικὴν τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς φιλοσοφίας. Οἱ ἐπιστήμονες δὲν ἔχουν οὐδεμίαν σχέσιν μὲ τὰς οἰκονομικὰς σχέσεις τῶν ἀνθρώπων κατὰ τὴν ὥραν τῆς ἐρεῦνης τῶν. Τὸ ἐνδιαφέρον ἐδῶ εἶναι καθαρῶς θεωρητικόν. Ἐπακολουθεῖ ἡ πρακτικὴ ἐφαρμογὴ τῶν πορισμάτων καὶ ἡ κάρπωσις τῶν ἐπιστημονικῶν ἐπιτευγμάτων ἐκ μέρους τῶν κοινωνιῶν. Τοῦτο ὅμως δὲν σημαίνει ὅτι αἱ ἐπιστημονικαὶ ἀνακαλύψεις προέρχονται ἐκ κοινωνικῆς ἀνάγκης. Μόνον μία πολιτικὴ σκοπιμότης, ἡ ὁποία ζητεῖ νὰ ὑποδουλώσῃ τὴν ἐπιστήμην εἰς τὰ δόγματά της, δύναται νὰ ἰσχυρισθῇ τοῦτο. Ἡ καθαρὰ ἐπιστήμη εἶναι ἀνεξάρτητος ἀπὸ τὴν πρακτικὴν ἐφαρμογὴν καὶ ἀπὸ τὴν κοινωνικὴν ἀνάγκην. Ἡ ἐπιστήμη δὲν ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὰς παραγωγικὰς δυνάμεις, διότι σκοπὸς της εἶναι ἡ ἀλήθεια τοῦ λόγου καὶ ὄχι ἡ βιολογικὴ καὶ πραγματιστικὴ ἀλήθεια τοῦ ταξικοῦ συμφέροντος. Ὁ μαρξισμὸς ἐπιμένει πάρα πολὺ εἰς τὴν ἀλήθειαν τῶν τάξεων, ἀλλ' ὄχι καὶ ἡ καθαρὰ ἐπιστήμη, ἡ ὁποία εἶναι ἀδέσμευτος καὶ ἐλευθέρως.

Ἡ ἀλήθεια τοῦ μαρξισμοῦ εἶναι ἀλήθεια ἐνὸς περιορισμένου πεδίου, διότι ὑφίσταται ἐδῶ ἡ πείρα τῶν οἰκονομικῶν σχέσεων. Ἡ ἐμπειρία ἐξ ἄλλου ἀναθεωρεῖ καθημερινῶς τὰς προτάσεις καὶ ἀποφαίνεται περὶ τῆς ἀληθείας ἢ τῆς πλάνης αὐτῶν. Ἐπομένως ἡ ἀλήθεια εἶναι σχετικὴ, ἀποτελεῖ ὅμως ἀντανάκλασιν τῶν ἀντικειμενικῶν πραγμάτων καὶ σχέσεων. Καὶ εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο ὁ διαλεκτικὸς ὕλισμὸς ἀντιφάσκει πρὸς ἑαυτόν, διότι ἀφ' ἐνὸς μὲν δέχεται τὴν σχετικότητα τῆς ἀληθείας, ἀφ' ἑτέρου δὲ παραδέχεται δογματικῶς ἀντικειμενικὴν ἀλήθειαν. Ποῖος ὅμως μᾶς πιστοποιεῖ τὴν ἀντικειμενικὴν ἀλήθειαν, ἐφ' ὅσον ἡ ἀλήθεια τῶν ἀνθρώπων εἶναι σχετικὴ καὶ τί εἶναι ἡ ἀντικειμενικὴ πραγματικότης ἀνεξαρτήτως τῆς νοήσεώς μας ; Ποῖοι εἶναι οἱ ἀντικειμενικοὶ νόμοι τῆς φύσεως, οἱ ὁποῖοι ἀντανάκλωνται εἰς τὸ ἀνθρώπινον πνεῦμα ; Ἡ παραδοχὴ μιᾶς ἀντικειμενικῆς πραγματικότητος ἔξω τῆς συνειδήσεως δὲν δύναται νὰ λύσῃ τὸ πρόβλημα τῆς οὐσίας τοῦ ὄντος. Κριτήριον τοῦ προβλήματος τῆς οὐσίας εἶναι μόνον ὁ νοῦς κατὰ τὴν ἀναφορὰν του καὶ συμφωνίαν πρὸς τὴν ἀντικειμενικὴν πραγματικότητα, τὸν ὁποῖον ὁ διαλεκτικὸς ὕλισμὸς παραθεωρεῖ

ριζικῶς. Ἐν τῷ μεταξύ δογματικῶς ἀποφαίνεται ὅτι ὑπάρχει ἀπόλυτος ἀλήθεια, τὴν ὁποίαν ὅμως δὲν φθάνει ὁ ἀνθρώπινος νοῦς. Τί εἶδους ὅμως εἶναι ἡ ἀπροσδιόριστος αὕτη ἀπόλυτος ἀλήθεια δὲν μᾶς λέγει, ἀκριβῶς διότι ὁ νοῦς δὲν μᾶς ὁμιλεῖ περὶ τοιαύτης ἀπολύτου ἀληθείας. Ἀπεναντίας ἰσχυρίζεται ὅτι πᾶσα γνῶσις περὶ τῶν πραγμάτων πρέπει νὰ στηρίζεται εἰς τὰς ἀντιλήψεις, τὰς ὁποίας ἔχομεν ἀπὸ τὰς αἰσθήσεις, ἤτοι εἰς τὴν ἀλήθειαν τῶν αἰσθήσεων. Ἄνευ τῆς ὀράσεως, τῆς ἀκοῆς, τῆς ὀσφρήσεως, τῆς γεύσεως καὶ τῆς ἀφῆς δὲν ὑπάρχει δυνατότης νὰ γνωρίσωμεν, νὰ ἀνακαλύψωμεν δηλαδὴ κάτι, τὸ ὁποῖον γίνεται εἰς τὸν ἐξωτερικὸν κόσμον.

Ἡ σύγχρονος ὅμως φυσικὴ ἔχει ὑπερβάλλει κατὰ πολὺ τὰς ἀντιλήψεις ταύτας περὶ γνώσεως, διότι ὁ πυρὴν τοῦ ἀτόμου δὲν εἶναι κόσμος προσιτὸς εἰς τὰς αἰσθήσεις καὶ ὅμως ὁ μόνος πραγματικὸς, ὁ δὲ ἀνθρώπινος νοῦς ἔχει τόσον εἰσχωρήσει εἰς αὐτὸν τὸν κόσμον μὲ τὰ μαθηματικά του, ὥστε πλέον αἱ ἀντιλήψεις τῶν αἰσθήσεων νὰ εἶναι γνώσεις ἀφελεῖς καὶ ἐπουσιώδεις ἐνώπιον τῆς πραγματικότητος τοῦ πυρηνικοῦ κόσμου καὶ τῶν μαθηματικῶν τῆς νοήσεως. Ἐπομένως ἡ γνῶσις εἶναι μία συνθετικὴ λειτουργία τοῦ πνεύματος καὶ ὄχι ἀπόρροια τῶν παρατηρήσεων τοῦ κοινοῦ νοῦ.

Ἰσχυρότατα εἶναι τὰ πλήγματα, τὰ ὁποῖα κατέφευραν ἡ σύγχρονος φυσικὴ καὶ ἰδίᾳ οἱ HEISENBERG καὶ EINSTEIN ἐναντίον τοῦ διαλεκτικοῦ ὕλισμοῦ. Ὁ ὕλισμὸς τονίζει ὅτι ἡ συμπληρωματικότης εἶναι διαλεκτικὴ πορεία, ὅπου διὰ τῶν ἀντιθέτων ἐννοιῶν φθάνομεν εἰς τὴν σύνθεσιν. Ἄλλ' ἰδοὺ τὸ πρόβλημα: Ἡ ἐπιστῆμη δὲν ἀναγνωρίζει σήμερον διαλεκτικὴν τῆς φύσεως. Διὰ τῆς μαθηματικῆς γλώσσης ἐπέχει διὰ νὰ ὁμιλήσῃ. Ἄλλὰ καὶ ἂν ὑποθέσωμεν ὅτι ὑπάρχει μία διαλεκτικὴ, αὕτη ἀνήκει εἰς τὴν φύσιν; Ἡ ἐπιστῆμη ἀπαντᾷ ἀρνητικῶς. Μία τελευταία προοπτικὴ διὰ τὸν διαλεκτικὸν ὕλισμὸν εἶναι νὰ ἴδῃ εἰς τὰς συνθήκας παρατηρήσεως καὶ εἰς τὴν ἐπιστημονικὴν συνείδησιν, ἡ ὁποία ἐπηρεάζει τὰ μικροφαινόμενα, τὴν διαλεκτικὴν τῆς φύσεως. Ἐδῶ ὅμως δὲν εἶναι ἡ ἀντικειμενικὴ φύσις, θὰ ἀπῆντα ὀρθῶς ὁ EDDINGTON, ἀλλ' εἶναι τὸ θάθος τοῦ νοῦ. Εἶναι ἡ ἐπίδρασις τοῦ νοῦ ἐπὶ τῆς φύσεως. Τὸ ἀποτέλεσμα ἐνδιαφέρει τὸν ἄνθρωπον ὡς ἐπιστημονικὸν συνειδένα καὶ ὄχι τὴν φύσιν. Διαλεκτικὴ τῆς φύσεως εἶναι διὰ τὸν κριτικὸν στοχασμὸν μεταφυσικὴ ἀρχή, ἤτοι ἀναπόδεικτος.

Ἡ γνῶσις θεθαίως δὲν εἶναι οὔτε μόνον ἐννοια οὔτε μόνον ἐντύπωσις τῶν αἰσθητῶν πραγμάτων. Ἡ ἐννοια ἄνευ τῆς ἐπο-

πτείας, εἶπε ὁ ΚΑΝΤ, εἶναι κενή, ἢ ἐποπτεία ἄνευ ἐννοίας εἶναι τυφλή. Ἡ γνῶσις εἶναι συνθετικὴ ἐνότης ἐποπτείας καὶ ἐννοίας, αἰσθάνεσθαι καὶ νοεῖν. Εἰς αὐτὴν τὴν ἐνότητα τὸ πνεῦμα εἶναι ἡ αἰτία τοῦ ἑαυτοῦ του, εἶναι δυναμικὴ ἐνότης, ἢ ὁποία ἐνώνει τὰ δεδομένα τῆς ἐμπειρίας. Ἡ γνῶσις ὁμως δὲν καθορίζεται ἀπὸ τὴν πολλαπλότητα καὶ τὴν πρακτικὴν δραστηριότητα τῶν ἀνθρωπίνων σχέσεων, ἀλλ' εἶναι αὐτὴ ἢ ὁποία καθορίζει καὶ δίδει σκοπὸν εἰς ταύτας. Τὸ ὄν δὲν εἶναι ὕλη, ἀλλὰ τίθεται ὑπὸ τῆς σκέψεως. Ἡ σκέψις διαρκῶς κινεῖται πρὸς τὴν ἀναζήτησιν πληρεστέρας ἀληθείας. Κινεῖται δὲ ἐκ θεωρητικοῦ διαφέροντος πρὸς σύλληψιν τῆς οὐσίας τοῦ ὄντος. Σκέψις ἢ ὁποία κινεῖται ἐκ πολιτικῶν ἰδεολογιῶν καὶ κοινωνικῶν συστημάτων εἶναι σκέψις διευθυνομένη καὶ δὲν δύναται νὰ θέσῃ λογικῶς καὶ ἀντικειμενικῶς τὸ πρόβλημα τῆς ἀληθείας καὶ τοῦ ὄντος.

Ἐπιδογματισμὸς τοῦ διαλεκτικοῦ ὕλισμοῦ συνεχῶς καταρρίπτεται ἀπὸ τὴν αὐστηρὰν ἐπιστήμην. Οὕτω ἐπειδὴ ὅλα τὰ παλαιὰ του ἐπιχειρήματα περὶ γνώσεως καὶ ὄντος ἐκλονίσθησαν ὑπὸ τῆς συγχρόνου φυσικῆς καὶ ἐπειδὴ ἡ σημερινὴ ἐπιστήμη ἀνέπτυξεν αὐστηρὰν μαθηματικὴν γλῶσσαν εἰς τὸν κόσμον τῆς μικροφυσικῆς, ὁ διαλεκτικὸς ὕλισμὸς εἰσῆλθε καὶ εἰς τὴν περιοχὴν τῆς ἀτομικῆς φυσικῆς, διὰ νὰ ὑποστηρίξῃ τὴν ἀντίληψιν του περὶ ἀντικειμενικῆς πραγματικότητος ἀνεξαρτήτου τῆς συνειδήσεως, τὴν ὁποίαν πραγματικότητα σημειωτέον δέχεται καὶ ὁ κριτικὸς ἰδεαλισμὸς. Ὁ διαλεκτικὸς ὕλισμὸς λοιπὸν μετεπήδησεν ἐκ τοῦ κοινωνικοῦ καὶ οἰκονομικοῦ πεδίου εἰς τὸν ἐπιστημονικὸν τομέα, διὰ νὰ ὑποστηρίξῃ τὰς ἰδίας γνωσιολογικὰς καὶ ὄντολογικὰς θέσεις του. Ἐδῶ ὁμως, ὡς εἶδομεν εἰς τὸ κεφάλαιον τοῦ προβλήματος τῆς ὕλης, διὰ τῆς ἐπιστημονικῆς καὶ φιλοσοφικῆς κριτικῆς καταρρίφθησαν ὅλαι αἱ θέσεις του. Ἡ σημερινὴ ἐπιστημονικὴ συνειδήσις δὲν ἀνέχεται πλέον τὴν ἐννοίαν τῆς ἀληθείας ἐξαρτωμένην ἐκ τῶν παραγωγικῶν σχέσεων τῶν ἀνθρώπων καὶ ἐκ τῶν ἀντιλήψεων τῶν αἰσθήσεων. Οὔτε ἡ πορεία τῆς ἐπιστημονικῆς γνώσεως σήμερον μεταβάλλεται μὲ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς ὕλικῆς παραγωγῆς. Τὸ ἀντίθετον μᾶλλον συμβαίνει, ἢτοι ἡ πορεία τῆς ἐπιστημονικῆς συνειδήσεως ρυθμίζει τὴν τεχνικὴν. Ἡ μαθηματικὴ γλῶσσα τῆς ἐπιστήμης εἶναι τόσον αὐστηρὰ καὶ καθαρὰ, ὥστε δὲν ἐξαρτᾶται οὔτε ἀπὸ οἰκονομικοὺς οὔτε ἀπὸ κοινωνικοὺς παράγοντας. Καὶ ὡς πρὸς τὸ σημεῖον τοῦτο ἐφάνη ἀνίσχυρος ὁ διαλεκτικὸς ὕλισμὸς. Ὁ ἐπιστημονικὸς λόγος σήμερον κάθε ἄλλο εἶναι παρά προϊόν κοινωνικῆς ἀναγκαιότητος καὶ διακαθορισμὸς τῆς παρα-

γωγῆς ὑλικῶν ἀγαθῶν. Ἡ ἀλήθεια τῆς ἐπιστήμης σήμερον δὲν ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν οἰκονομίαν ἐκάστης ἐποχῆς οὔτε εἶναι συνδεδεμένη πρὸς τὴν κοινωνικὴν τάξιν, ἀλλ' εἶναι ἀλήθεια τοῦ μαθηματικοῦ λόγου ἀναφερομένη εἰς τὴν πραγματικότητα ἔπειτα ἀπὸ μακρὰν καὶ αὐστηρὰν ἐπιστημονικὴν ἐργασίαν. Μόνον εἰς τὴν περιοχὴν τῆς ἐπιστήμης λοιπὸν προβάλλει εἰς τὴν καθαρότητά του πρὸς λύσιν τὸ πρόβλημα τοῦ "Οντος.

Εἰς τὴν μικροφυσικὴν τὸ "Ον δὲν εἶναι οὔτε τὸ μηχανιστικὸν ὄν οὔτε τὸ ὄν τῆς τυπικῆς λογικῆς. Ἐδῶ ὁ κόσμος εὐρίσκεται εἰς διαρκῆ κίνησιν, εἰς ἓν γίνεσθαι, διότι ἡ ὕλη εἶναι κίνησις. Ἡ κίνησις εἶναι ἡ ἐσωτάτη οὐσία τῆς ὕλης καὶ ὄχι μεσολάθησις δυνάμεως συμφώνως πρὸς τὰς μηχανιστικὰς ἀντιλήψεις. Ἡ κίνησις πραγματοποιεῖται, ἐπειδὴ ὑφίσταται ἀλληλεπίδρασις. Δὲν ὑπάρχει ὁμῶς συνέχεια, ὅπως κηρύττει ὁ μηχανιστικὸς ὕλισμός, ἀλλ' ἀσυνέχεια καὶ ἐδῶ εἶναι πού φαίνεται πάλιν ἀνίσχυρος ὁ διαλεκτικὸς ὕλισμός. Τὸ ἠλεκτρόνιον εἶναι ἓν κέντρον συγκεντρώσεως ἐνεργείας ἀπροσδιόριστον. Ἡ κίνησις μεταβιβάζεται ἀσυνεχῶς κατ' ἀπειροελαχίστας ποσότητας (QUANTA) καὶ μεταβάλλει τὸ κινούμενον ἀντικείμενον, ἢ μᾶλλον τὸ μικροσωμάτιον κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς κινήσεώς του μεταβάλλεται, εἰς τρόπον ὥστε νὰ μὴ δυνάμεθα νὰ τὸ προσδιορίσωμεν. Ἡ κίνησις τοῦ ἠλεκτρονίου ἐπιδραῖ ἐπὶ τοῦ ἰδίου τοῦ ἠλεκτρονίου. Ἐδῶ διακρίνει κανεῖς — δηλαδή ὁ ἐπιστημονικὸς νοῦς — τὴν ἐγγελιανὴν διαλεκτικὴν τοῦ "Οντος. Μόνον πού δὲν δυνάμεθα νὰ τὴν ἐρμηνεύσωμεν εἰς τὴν οὐσίαν της, διότι ἡ κίνησις εἶναι ἀσυνεχῆς καὶ πραγματοποιοῦνται ἠλεκτρονικὰ ἄλματα. Καὶ εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο ὁ διαλεκτικὸς ὕλισμός δὲν προσφέρει τίποτε. Ἰσχυρίζεται ὅτι τὸ ἄλμα ἀπὸ τὴν διαλεκτικὴν εἰς τὴν μὴ διαλεκτικὴν θέσιν τοῦ ἠλεκτρονίου εἶναι ἡ θέσις καὶ ἡ ἀντίθεσις τῆς ὕλης, ἥτοι ἡ ὑλιστικὴ διαλεκτικὴ. Τοῦτο ὁμῶς συμβαίνει, διότι ἡ ἀπροσδιοριστία αὕτη τῆς συνεχείας καὶ ἀσυνεχείας εἶναι δημιούργημα τοῦ παρατηρητοῦ, ἄρα ἡ διαλεκτικὴ τῆς ὕλης ἐδῶ εἶναι ἡ διαλεκτικὴ τοῦ νοῦ, τοῦ ὁποίου τὰ μέσα εἶναι ἀτελῆ, διὰ νὰ κατανοήσῃ οὐσιαστικῶς τὰς κινήσεις τῶν μικροσωματίων. Τὰ μικροσωμάτια δὲν γνωρίζομεν ἐὰν ἔχουν τὴν διαλεκτικὴν αὐτὴν ὡς ἰδικὴν των ἰδιότητα. Ἐπομένως ἡ διαλεκτικὴ τοῦ ὕλισμοῦ εἶναι ἐδῶ διαλεκτικὴ τοῦ νοῦ.

Ἡ διαλεκτικὴ αὕτη θεθαίως δὲν εἶναι στατικὴ, ἀλλὰ δυναμικὴ, ἥτοι ἐκεῖ ὅπου ὁ διαλεκτικὸς ὕλισμός βλέπει δυναμικῶς τὴν συνέχειαν καὶ ἀσυνέχειαν τῆς ὕλης εἰς διαφόρους μορφάς, τοῦτο εἶναι θέσις τοῦ ἀνθρωπίνου νοῦ. Ἡ ὕλη καθ' ἑαυτὴν, ἐπαναλαμβάνει

νομεν, εἶναι ὅτι εἶναι, δὲν γνωρίζει οὔτε ἄλματα οὔτε συνέχειαν καὶ ἀσυνέχειαν οὔτε διαλεκτικὴν πορείαν. Ταῦτα εἶναι γνωρίσματα τοῦ ἐπιστημονικοῦ νοῦ κατὰ τὴν ἀναφορὰν του πρὸς τὴν ἀντικειμένην ὕλην.

Καὶ εἰς τὴν μικροφυσικὴν ἀκόμη ἡ ἐγγελιανὴ διαλεκτικὴ τροφοδοτεῖ τὸν διαλεκτικὸν ὕλισμόν. "Ὅλα τὰ πράγματα κατὰ τὸν "Ἐγελον εἶναι ἐκ τῆς φύσεώς των ἀντιφατικά, διότι ἡ ἀντίφασις ἄγει εἰς τὴν σύνθεσιν, ἔνθα διαφαίνεται ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ οὐσία τοῦ "ὄντος. Ἡ ἀντίθεσις εὐρίσκεται ἐντὸς τῶν πραγμάτων. Βεβαίως τοῦτο εἶναι ἐπιστημονικὸς δογματισμός, διότι σήμερον ἡ ἐπιστήμη παραδέχεται ὅτι τὴν ἀντίθεσιν δὲν τὴν δημιουργεῖ τὸ μικροσωμάτιον, ἀλλὰ τὰ ἀτελεῖ ὄργανα τοῦ ἀνθρωπίνου νοῦ, ὁ ὁποῖος δὲν δύναται νὰ προσδιορίσῃ τὴν θέσιν τοῦ ἠλεκτρονίου. Τοῦτο πάλιν δεικνύει ὅτι ἡ διαλεκτικὴ δὲν εἶναι διαλεκτικὴ τῶν πραγμάτων. Ἐπομένως ἡ ἀντίθεσις δὲν εἶναι ὠρισμένη καὶ ἀκριθής, δὲν προσδιορίζει τὴν πορείαν τῆς ἀλλαγῆς, ἀλλ' ὑφίσταται, ἐπειδὴ οὔτω σκέπτεται ὁ ἀνθρώπινος νοῦς καὶ ὄχι ὡς ἐσωτερικὴ διαδικασία τῶν πραγμάτων.

Αἱ νέαι μορφαὶ τῆς ὕλης, τὰς ὁποίας εὐρίσκομεν, εἶναι αἱ νέαι μορφαὶ τῆς διαδικασίας τοῦ ἀνθρωπίνου νοῦ. Ἐπειδὴ ἡ διαλεκτικὴ μας ἐξελίσσεται καὶ ὠριμάζει μὲ τὰς νέας μορφάς, ὁ διαλεκτικὸς ὕλισμός νομίζει ὅτι ἐξελίσσεται καὶ ἡ φύσις, ἡ πραγματικότης, καὶ ὡς πρὸς τοῦτο γίνεται δογματικὸς. Ἡ διαλεκτικὴ τοῦ νοῦ θέτει τὴν διαλεκτικὴν τῶν πραγμάτων. Ὁ "Ἐγελος διεκήρυξεν καὶ αὐτὸς τὴν διαλεκτικὴν τῶν πραγμάτων κατὰ τρόπον δογματικόν, τὴν ἐξήρτησεν ὅμως κατὰ τρόπον μεταφυσικόν ἀπὸ τὸ ἀπόλυτον πνεῦμα καὶ κατέληξε παρὰ τὴν μεγαλειώδη λογικὴν του εἰς τὸν μεταφυσικὸν ἰδεαλισμόν.

Πάντως γεγονὸς εἶναι ὅτι ἡ ὄντολογία ἐκδηλοῦται σήμερον εἰς τὴν κίνησιν τῶν στοιχειωδῶν σωματιδίων καὶ ὄχι εἰς τὴν μηχανιστικὴν εἰκόνα τοῦ σύμπαντος. Ὁ διαλεκτικὸς ὕλισμός, ὁ ὁποῖος ἀντιτίθεται πρὸς τὸν μεταφυσικὸν ὕλισμόν, νομίζει ὅτι ἡ κίνησις τῆς ὕλης θέτει καὶ τὴν διαλεκτικὴν τῶν πραγμάτων. Λησμονεῖ ὅμως ὅτι τὸν πρωτεύοντα ρόλον παίζει εἰς τὴν μικροφυσικὴν ὁ ἀνθρώπινος νοῦς, ἥτοι ἡ παρατήρησις καὶ ὄχι τὸ ἀντικειμενικὸν γεγονὸς τῆς κινήσεως. Ὁ κλωνισμός βεβαίως τῆς ἀμεταβλήτου οὐσίας τῶν πραγμάτων ἠνάγκασε τὸν ὕλισμόν νὰ εὕρῃ ἐπιχειρήματα διὰ τὸν πυρῆνα τοῦ ἀτόμου. Ἐδῶ ὅμως συνήντησε τὴν καθαρὰν μαθηματικὴν γλῶσσαν τῆς ἐπιστήμης καὶ ἐν ἀντικειμενικὸν γεγονὸς τῆς κινήσεως, τῆς μεταβολῆς. Ὁ διαλεκτικὸς ὕλισμός δὲν

ἡδυνήθη ἐδῶ νὰ κλονίσῃ τὸ κῦρος τοῦ καθαροῦ ἐπιστημονικοῦ νοῦ, δι' ὃ καὶ ἐστράφη πρὸς τὸ γεγονὸς τῆς ἐνεργείας. Ὅ,τι ἀπέμεινεν πλέον διὰ νὰ δικαιολογήσῃ τὴν θέσιν του, ἦτο νὰ χαρακτηρίσῃ τὴν ἐνέργειαν καὶ τὴν κίνησιν ὡς μορφήν τῆς ὑπάρξεως τῆς ὕλης. Τοῦτο ὅμως δὲν εἶναι καὶ σπουδαία θάσις, ἐφ' ὅσον καὶ ἐδῶ οἱ ἐπιστήμονες ἰδεαλισταὶ προσπαθοῦν νὰ ἀποδείξουν ὅτι δὲν εἶναι ὕλική, ἀλλὰ πνευματικὴ. Τὸ πνεῦμα εἶναι ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἐξηγεῖ τὴν ὕλην. Αἱ ἰδιότητες τῶν πραγμάτων δὲν εἶναι ἰδιότητες τῶν πραγμάτων οὔτε ἐπομένως ἡ πορεία τῶν πραγμάτων καθορίζει τὴν πορείαν τῆς σκέψεως. Εἶναι μέγα λάθος ὅτι ἡ σκέψις εἶναι ἀντανάκλασις τοῦ ἐξωτερικοῦ κόσμου. Ἐξ ἄλλου σήμερον εἶναι ἀμφισβητήσιμον, ἐὰν ἡ ἀντικειμενικὴ πραγματικότης, ἡ ὁποία ὑφίσταται ἀνεξαρτήτως τῆς συνειδήσεως, εἶναι ὕλη. Ἡμεῖς εἶδομεν ὅτι ἡ ὕλη αὕτη εἶναι ἐνέργεια. Ἡ σύγχρονος φυσικὴ ἔχει σήμερον τὴν ἰδικὴν τῆς γλώσσαν. Ἡ μεταβολὴ ὅμως τῆς γλώσσης συνεπάγεται καὶ μεταβολὴν τῶν ἐννοιῶν. Ἡ ὕλη ἐπομένως πλέον δὲν εἶναι ἡ ὕλη τοῦ ὕλισμοῦ.

Διὰ τὸν διαλεκτικὸν ὕλισμόν ὅμως ἀρκεῖ καὶ ἡ παραδοχὴ ὅτι ἡ τοιαύτη ὕλη εἶναι μία ἀντικειμενικὴ πραγματικότης ἀνεξάρτητος τῆς συνειδήσεως. Τοῦτο ὅμως εἶναι καὶ θέσις τοῦ κριτικοῦ ἰδεαλισμοῦ. Τὸ μόνον τὸ ὁποῖον δὲν δύναται νὰ ἰσχυρισθῇ ὁ διαλεκτικὸς ὕλισμός εἰς τὴν ἀντικειμενικὴν ταύτην πραγματικότητα, εἶναι ἡ νομοτέλειά της. Ὡς πρὸς τὸ σημεῖον τοῦτο εἶναι δογματικὸς, ὅταν ἀποφαίνεται ὅτι αἱ κατηγορίαι τῆς νοήσεως εἶναι ἔκφρασις τῶν νομοτελειῶν τῆς φύσεως. Ἡ νόησις δὲν εἶναι ἀντανάκλασις τοῦ ἐξωτερικοῦ κόσμου οὔτε ἡ γνῶσις ἀντανάκλασις τοῦ ἀντικειμένου. Ὁ διαλεκτικὸς ὕλισμός νομίζει ὅτι αἱ λογικαὶ κατηγορίαι καὶ αἱ μορφαὶ τῆς νοήσεως ἀντανάκλουσιν τὰς πλευράς τῆς πραγματικότητος, ἤτοι ἡ λογικὴ τῆς νοήσεως ἀπορρέει ἀπὸ τὴν λογικὴν τῆς πραγματικότητος. Ποία ὅμως εἶναι ἡ λογικὴ τῆς πραγματικότητος ἄνευ τῆς λογικῆς τῆς νοήσεως δὲν μᾶς λέγει. Διατὶ δὲν παρατηροῦμεν ἀντανάκλασιν τοῦ κόσμου τῶν σχέσεων τῆς μικροφυσικῆς εἰς τὴν ἐπιστημονικὴν νόησιν τοῦ 19ου αἰῶνος ; Διατὶ ἐδῶ αἱ σχέσεις τῆς πραγματικότητος δὲν ἀντανάκλῶνται εἰς λογικὰς κατηγορίας ; Διατὶ ἡ διαλεκτικὴ ἀνάπτυξις καὶ ἡ κινητικὴ ἀλλαγὴ καὶ μεταβολὴ τοῦ ἀντικειμενικοῦ κόσμου ἀντανάκλῶνται μόνον εἰς τὰς ἐννοίας τῆς νοήσεως τοῦ 20ου αἰῶνος ; Τί ἔχει νὰ ἀπαντήσῃ εἰς τοῦτο ὁ διαλεκτικὸς ὕλισμός ; Ἡ πραγματικότης μετεβλήθη διὰ τῆς κινήσεως καὶ δὲν ὑπῆρχε τοιαύτη εἰς τὸ μηχανικόν.

στικὸν σύμπαν τοῦ NEWTON ἢ ὁ ἀνθρώπινος νοῦς γίνεται διαρκῶς θαυότερος;

Ὁ νοῦς εἶναι αὐτός, ὁ ὁποῖος διαρκῶς ἐρευνᾷ, ἐνῶ ἡ ἀντικειμενικὴ πραγματικότης εἶναι ὅ,τι εἶναι. Ἡ ἀπόρριψις καὶ ἡ εἰσαγωγή νέων ἐπιστημονικῶν ἐνοιῶν εἶναι ἔργον τοῦ νοῦ, ὁ ὁποῖος οὐδέποτε ἐφησυχάζει εἰς τὰς γνωστικὰς του κατακτήσεις. Πορεύεται διαρκῶς ἀρνούμενος τὴν προτέραν του θέσιν, διὰ νὰ συλλάβῃ τὴν θαυότεραν ὑφὴν τῶν πραγμάτων. Τοῦτο ἄλλως τε εἶναι καὶ ἡ μοῖρα του. Οὐδέποτε ὁμοῦς κατὰ τὴν γνωστικὴν του πορείαν ὁ νοῦς προσδιορίζεται ἀπὸ ἀντικειμενικὴν νομοτελειακὴν πορείαν τῶν φαινομένων. Ἡ διαλεκτικὴ τοῦ νοῦ θεβαίως πρέπει νὰ συμφωνῇ μὲ τὰ πράγματα τοῦ ἀντικειμενικοῦ κόσμου, διὰ νὰ ἔχωμεν γνῶσιν. Τοῦτο ὁμοῦς δὲν σημαίνει ὅτι ὑφίσταται διαλεκτικὴ τοῦ ἀντικειμενικοῦ κόσμου οὔτε ὅτι ὑφίσταται ἀνάπτυξις καὶ ἀλλαγὴ, ἡ ὁποία ἀντανακλᾶται εἰς τὰς λογικὰς κατηγορίας τοῦ νοῦ. Ἡ σύγχρονος ἐπιστήμη, δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν, ἔχει ἀποκαταστήσει πλέον τὸ κύρος τοῦ ἀνθρωπίνου νοῦ. Ἡ μικροφυσικὴ ρυθμίζεται ἀπὸ τὸ παρατηρούμενον μικροσωμάτιον, ἥτοι ἀπὸ τὸ ὑποκείμενον. Ὁ χρόνος, ὁ χῶρος, τὸ διάστημα τοῦ EINSTEIN, ἐξαρτῶνται ἀπὸ τὸ σύστημα ἀναφορᾶς τοῦ παρατηρητοῦ, ἥτοι ἀπὸ τὸ ὑποκείμενον. Ἡ καθαρὰ μαθηματικὴ γλῶσσα τῆς ἐπιστήμης προβάλλει εἰς τὴν γνωστικὴν πορείαν τὸ ἐπιστημονικὸν ὑποκείμενον. Εἶναι τόσον μέγα τὸ νοητικὸν θάθος, εἰς τὸ ὁποῖον ἔχει εἰσχωρήσει τὸ ὑποκείμενον μὲ τὰς λογικὰς του κατηγορίας, ὥστε δὲν ὑπάρχει πλέον χῶρος διὰ τὴν ἀντικειμενικὴν διαλεκτικὴν τῆς φύσεως καὶ διὰ τὰς ἐξωτερικὰς σχέσεις τῶν πραγμάτων.